

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних відносин

Кафедра філософії і політології

Затверджую
Декан факультету міжнародних відносин
професор

В.В. Третько

« 2 » вересня 2020 року

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна Логіка

Освітньо-професійна програма Право

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач(і)	Гапченко Олена Вікторівна
Профайл викладача	http://polit.khnu.km.ua/sklad-kafedry/
E-mail викладача(ів)	gapchenkoov@ukr.net
Контактний телефон	+380673939557
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khnu.km.ua/course/view.php?id=4702
Навчальний рік	2020-2021
Консультації	Очні: понеділок, 5 пара, аудиторія 4-507; он-лайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Характеристика дисципліни

Статус дисципліни	Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни		Кількість годин						Форма семестрового контролю			
						Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття						Індивідуальна робота студента	Самостійна робота, в т.ч. ІРС
				Разом	Лекції			Лабораторні роботи	Практичні заняття	Залік	Іспит				
О	Д	1	2	5,0	150	72	36		36		78			+	

Анотація дисципліни

Дисципліна «Логіка» навчає основам формальної логіки, яка досліджує основні форми мислення: поняття, судження, умовивід. Вона має на меті навчити студентів правильно мислити, запобігати помилковим судженням і умовиводам; забезпечувати правильність побудови думок, уміння логічно і аргументовано доводити істину або спростовувати хибні судження; показувати можливості логічного мислення у практичній діяльності юриста і навчальній роботі студента. Вивчення „Логіки” сприяє підвищенню культури мислення людини завдяки формуванню у неї свідомого відношення до процесу міркувань, розвитку навичок правильно будувати висновки, здійснювати обґрунтування чи критику тез, обирати стратегію і тактику аргументації у суперечках, знаходити й усувати помилки у своїх та чужих міркуваннях тощо. Дисципліна «Логіка» є складовою циклу дисциплін загальної підготовки фахівців освітнього рівня «бакалавр» за спеціальністю 081 «Право» за освітньо-професійною програмою «Право». Дисципліна викладається для студентів денної форми навчання. Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій, зокрема: лекції (з використанням методів проблемного навчання і візуалізації); семінарські заняття (з обговоренням проблемних

ситуації шляхом діалогу), самостійна робота (індивідуальні завдання) і мають за мету – опанування навичками застосування отриманих знань у практиці мислення, вміння аналізувати судження як свої, так і опонента.

Пререквізити: Юридична деонтологія; **Кореквізити:** Криміналогія; Криміналістика; Кримінальне прав України; Кримінально процесуальне право; Конституційне процесуальне право України, Цивільне процесуальне право України, Господарське процесуальне право України, Адвокатура в Україні; Правова інформатика.

Мета дисципліни – формування теоретичної та методологічної основи для розвитку і вдосконалення логічної культури та інтелектуальних здібностей здобувачів вищої освіти, забезпечення ефективним логічним інструментарієм для розв’язування професійних завдань практичного характеру.

Завдання дисципліни: сформувати у здобувачів вищої освіти здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність бути критичним і самокритичним, здатність діяти на основі етичних міркувань, здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми, здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

Очікувані результати навчання

Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин; проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел; формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми; давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю; оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему; належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності; застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

Тема лекції*	Тема практичного заняття*	Самостійна робота студентів		
		Зміст	Год.	Література
2	3	4	5	6
Тема 1: Логіка як наука. Предмет, структура та завдання логіки.	Тема 1: Логіка як наука. Предмет, структура та завдання логіки.	1. Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2. Вивчення матеріалу по підручниках та в MOODLE. 3. Підготовка до семінарського заняття №1.	4	1;2;3; 4;5
Тема 2: Історичні етапи розвитку логічного знання. Традиційна і сучасна логіка.	Тема 2: Історичні етапи розвитку логічного знання. Традиційна і сучасна логіка.	1. Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2. Вивчення матеріалу по підручниках та в MOODLE. 3. Підготовка до семінарського заняття №2.	4	1;2;3; 4;5
Тема 3: Поняття закону мислення. Основні закони логіки.	Тема 3: Поняття закону мислення. Основні закони логіки.	1. Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2. Вивчення матеріалу	4	1;2;3; 4;5

		по підручниках та в MOODLE. 3. Підготовка до семінарського заняття №3. Тестовий (тема 1,2,3)		
Тема 4: Поняття як форма мислення	Тема 4: Поняття як форма мислення	1. Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2. Вивчення матеріалу по підручниках та в MOODLE. 3. Підготовка до семінарського заняття №4 Виконання завдань практичної роботи №4. Розв'язання логічних задач, тощо.	8	1;2;3; 4;5
Тема 5: Судження як форма мислення.	Тема 5: Судження як форма мислення.	1. Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2. Вивчення матеріалу по підручниках та в MOODLE. 3. Підготовка до семінарського заняття №5. Виконання завдань практичної роботи №5. Розв'язання логічних задач, тощо.	8	1;2;3; 4;5
Тема 6: Умовивід як форма мислення.	Тема6: Умовивід як форма мислення.	1. Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2. Вивчення матеріалу по підручниках та в MOODLE. 3. Підготовка до семінарського заняття №6. Виконання завдань практичної роботи №6. Розв'язання логічних задач, тощо.	8	1;2;3; 4;5
Тема 7 : Логічні підстави теорії аргументації	Тема7: Логічні підстави теорії аргументації	1. Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2. Вивчення матеріалу по підручниках. 3. Підготовка до семінарського заняття №7. Виконання завдань практичної	6	1;2;3; 4;5

		роботи №7. Розв'язання логічних задач, тощо.		
Тема 8: Логічні форми доведення та спростування	Тема 8: Логічні форми доведення та спростування	1.Опрацювання лекційного матеріалу теми. 2.Вивчення матеріалу по підручниках та в MOODLE. 3. Підготовка до семінарського заняття №8. Виконання завдань практичної роботи №8. Розв'язання логічних задач, тощо.	6	1;2;3; 4;5
Тема 9. Основи критичного мислення	https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:CZ+CTFT101+2017_T3/about	1. Пройти курс “Основи критичного мислення” https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:CZ+CTFT101+2017_T3/about 2. Отримати сертифікат	30	1;2;3; 4;5;6;

Політика дисципліни

Організація освітнього процесу в Університеті відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, освітній програмі та навчальному плану. *Політика щодо відвідування:* Здобувач вищої освіти зобов'язаний відвідувати лекції і практичні заняття згідно з розкладом, не запізнюватися на заняття, практичні завдання виконувати відповідно до графіка. *Політика щодо дедлайнів та перескладання:* Пропущене практичне заняття студент зобов'язаний опрацювати самостійно у повному обсязі і відвітати перед викладачем не пізніше, ніж за тиждень до чергової атестації. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання тем відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). До практичних занять студент має підготуватися за відповідною темою і проявляти активність. Набутті особою знання з дисципліни або її окремих розділів у неформальній освіті зараховуються відповідно до Положення про порядок перезарахування результатів навчання у ХНУ (<http://khnu.km.ua/root/files/01/06/03/006.pdf>).

Політика щодо академічної доброчесності: Здобувач вищої освіти виконуючи самостійну роботу з дисципліни має дотримуватися політики доброчесності. Списування під час контрольних та залікових робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Презентації, індивідуальні завдання, повинні бути оформлені згідно зразку та мати коректні текстові посилання на використану літературу. У разі наявності плагіату в будь-яких видах навчальної роботи здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду роботи), що передбачені робочою програмою (силабусом).

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання академічних досягнень студента здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за інституційною чотирибальною шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих позитивно з урахуванням коефіцієнта вагомості. Вагові коефіцієнти визначаються відповідно до структури дисципліни і важливості окремих видів її робіт.

Оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання складається з таких елементів: усне або письмове опитування за результатами виконання завдань для самостійної роботи (домашніх завдань), виконання практичних завдань (вправ), семестровий контроль (залік). Студент, який набрав позитивний середньозважений бал за поточну роботу і не здав семестровий контроль (залік), вважається невстигаючим.

За кожну тему здобувач вищої освіти має можливість отримати дві оцінки: одну за знання теоретичного матеріалу і виконання домашнього завдання (самостійної роботи); другу за виконання практичних завдань (вправ). При оцінюванні беруться до уваги такі елементи: знання теоретичного матеріалу з теми, що з'ясується за допомогою усного або письмового опитування; якість виконання практичних і домашніх

завдань; володіння спеціальною термінологією і уміння професійно обґрунтувати розв'язання ситуаційних задач; своєчасна здача виконаної практичної роботи і домашнього завдання (самостійної роботи) з теми. Термін здачі практичного завдання (вправи) і здачі виконаного домашнього завдання (самостійної роботи) вважається своєчасним, якщо здобувач вищої освіти здав її на наступному після виконання роботи занятті. Пропущене практичне заняття здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Якщо студент отримав незадовільну оцінку, то він має перездати її в установленому порядку, але обов'язково до терміну наступного контролю. У випадку, коли студент не виконав індивідуальний план з дисципліни у заплановані терміни без поважних причин, то під час відпрацювання заборгованості при позитивній відповіді йому виставляється оцінка "задовільно".

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів *денної* форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота									Самостійна, індивідуальна робота		Семестровий контроль	
Семінарські заняття									Індивідуальні (практичні завдання)	Тестовий контроль	Залік	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	ІДЗ (5 завдань)	ТК1		
ВК:									0,3	0,5 (0,1)	0,2	за рейтингом

Умовні позначення: ТК1 – тестовий контроль; ІДЗ – індивідуальні завдання, ВК – ваговий коефіцієнт.

Критерії оцінювання за видами робіт *Усне опитування*

При оцінюванні знань студентів під час практичних (семінарських) занять викладач керується такими критеріями:

Оцінка за інституційною шкалою	Узагальнений критерій
Відмінно	Студент глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і у письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення роботи. Студент не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки. При відповіді допустив дві–три несуттєві <i>помилки</i> .
Добре	Студент виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента має будуватися на основі самостійного мислення. Студент у відповіді допустив дві–три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно	Студент виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент має слабкі знання структури курсу, допускає неточності і <i>суттєві помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно	Студент виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено

викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка "незадовільно" виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

Критерії оцінювання практичного завдання

Оцінка за інституційною шкалою	Узагальнений критерій
Відмінно	Студент глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (у письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення роботи, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки. У відповіді допустив дві-три несуттєві похибки.
Добре	Студент виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента має будуватися на основі самостійного мислення. Студент у відповіді допустив дві-три несуттєві помилки.
Задовільно	Студент виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент має слабкі знання структури курсу, допускає неточності і суттєві помилки у відповіді. Разом з тим набув навичок, необхідних для виконання практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання.
Незадовільно	Студент виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

Оцінювання тестових завдань

Тематичний тест для кожного студента складається з двадцяти тестових завдань, кожне з яких оцінюється одним балом. Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 20.

Оцінювання здійснюється за чотирибальною шкалою.

Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється студенту, представлена у нижченаведеній таблиці.

Сума балів за тестове завдання	1-7	8-10	11-16	17-20
Оцінка	2	3	4	5

На тестування відводиться 20 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. Через 20 хвилин студенти здають викладачу завдання з талонами відповідей. Викладач на наступному занятті оголошує результати тестування. Тестування студент може також пройти і в он-лайн режимі в модульному середовищі MOODLE.

Якщо студент отримав негативну оцінку, то він має перездати її в установленому порядку, але обов'язково до терміну наступного контролю. У випадку, коли студент не виконав індивідуальний план з дисципліни у заплановані терміни без поважних причин, то під час опрацювання заборгованості при позитивній відповіді йому виставляється оцінка «задовільно».

Семестровий контроль (залік)

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в

автоматизованому режимі після внесення усіх оцінок до електронного журналу.

Залік виставляється, якщо середньозважений бал, який отримав студент з дисципліни, знаходиться в межах від 3,00 до 5,00 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться «зараховано», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом кількості балів. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС наведені у таблиці.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна шкала балів	Інституційна оцінка	Критерії оцінювання
A	4,75-5,00	“5”	Зараховано Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навиків. Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками. Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками. Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією. Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
B	4,25-4,74	“4”	
C	3,75-4,24	“4”	
D	3,25-3,74	“3”	
E	3.00-3,24	“3”	
FХ	2,00-2,99	“2”	Незараховано Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни.
F	0,00-1,99	“2”	

Питання для підсумкового контролю

1. Логіка як наука.
2. Основні етапи розвитку формальної логіки.
3. Поняття як форма мислення.
4. Форми чуттєвого та раціонального пізнання.
5. Закон зворотнього відношення між обсягом і змістом поняття.
6. Види понять і їх характеристика.
7. Узагальнення і обмеження понять.
8. Визначення понять: явні і неявні, реальні і номінальні.
9. Правила явного визначення. Помилки, можливі при визначенні.
10. Способи, схожі з визначенням понять.
11. Види і правила поділу понять.
12. Відношення між поняттями.
13. Класифікація та її види.
14. Судження і його загальна характеристика.
15. Судження і речення.
16. Просте судження і його види.
17. Категоричні судження і їх види.
18. Об'єднана класифікація простих категоричних суджень за кількістю і якістю.
19. Розподіл термінів в категоричних судженнях.
20. Складні судження та їх види.
21. Відношення між судженнями по значенням істинності.
22. Відношення між складними судженнями.
23. “Логічний квадрат”.
24. Модальність суджень.

25. Основні закони логіки.
26. Закон тотожності.
27. Закон суперечності.
28. Закон виключеного третього.
29. Закон достатньої підстави.
30. Загальне поняття про умовивід.
31. Безпосередні умовиводи.
32. Загальна характеристика дедуктивних умовиводів.
33. Категоричний силогізм, його визначення і склад.
34. Аксиома силогізму.
35. Загальні правила категоричного силогізму.
36. Фігури і модуси категоричного силогізму.
37. Категоричний силогізм з виділяючими засновками.
38. Перетворення, обернення суджень.
39. Операція протиставлення предикатую
40. Суто умовний силогізм.
41. Умовно-категоричний силогізм, його модуси.
42. Розділово-категоричний силогізм, його модуси.
43. Умовно-розподільний силогізм.
44. Скорочений категоричний силогізм (ентимема).
45. Складні і складно-скорочені силогізми (полісилогізми, сорити, епіхейрема).
46. Поняття про індукцію.
47. Роль індукції в пізнанні.
48. Повна і неповна індукція.
49. Популярна індукція.
50. Індукція через відбір фактів.
51. Наукова індукція.
52. Методи встановлення причинних зв'язків між явищами.
53. Поняття і структура умовиводів за аналогією.
54. Аналогія та її види.
55. Аналогія закону і права.
56. Поняття доведення. Пряме і непряме доведення.
57. Побудова доведення.
58. Види доведення.
59. Правила доведення і спростування. Помилки, які виникають при їх порушенні.
60. Поняття про софізми і логічні парадокси.
61. Поняття спростування.
62. Аргументація і дискусія.
63. Поняття гіпотези і її структура.
64. Роль гіпотези в науковому пізнанні.
65. Види гіпотез.
66. Підтвердження гіпотези.
67. Спростування гіпотез.
68. Версія та її роль в юридичній практиці.
69. Значення вивчення логіки для майбутніх юристів.
70. Основні функції логіки.
71. Суперечка та її види.
72. Особливості полеміки як виду суперечки.
73. Риторика, історія зародження та сучасний стан.
74. Особливості судової промови.
75. Логічні вимоги до судової промови.

Рекомендована література

Основна література

1. Конверський А.Є. Логіка. Підручник для студентів юридичних факультетів. – К: Центр навчальної літератури, 2017. – 424 с.
2. Кислюк К. Логіка. Конспект лекцій. К.: Кондор, 2016 р. – 92 с.
3. Хоменко І.В. Логіка. Теорія та практика. [К: Центр навчальної літератури](#), 2010. – 400 с.
4. Хоменко І.В., Алексюк І.А. Основи логіки. Підручник – К.: Золоті ворота, 2008. – 256 с.

Допоміжна література

5. Конверський А.Є. Логіка. – К.: Четверта хвиля, 2017. – 272 с.
6. Конверський А.Є. Критичне мислення. Підручник для студентів навчальних закладів вищої освіти усіх спеціальностей. [К: Центр навчальної літератури](#), 2018. – 340.
7. Конверський А.Є. Сучасна логіка. Класична та некласична. [К: Центр навчальної літератури](#), 2018. – 296.
8. Попов, М. В. Логіка: навч. посіб./ М. В. Попов. – К.: Медицина, 2015. – 184 с.
9. Гасяк О.С. Формальна логіка. Розв'язкові процедури, алгоритми, словник–довідник основних термінів і понять: Навчальний посібник. – Чернівці: Чернівецький національний університет, 2013. – Чернівці: ЧНУ, 2013. – 474 с.
10. Конспект лекцій з курсу «Логіка» освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для всіх спеціальностей. Укл. Кравцов Ю.С.-Кам'янське, ДДГУ, 2017 рік, -176с.
11. Бандурка О. М., Тягло О. В. Юридична логіка : підручник. 2-е вид., переробл. і доповн.– Х. : Золота миля, 2017. — 216 с.
12. Жеребкін В.Є. Логіка: Підручник. – К.: Знання, 2006. – 255 с.
13. Он-лайн курс Основи критичного мислення https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:CZ+CTFT101+2017_T3/about